

περὶ τῶν ἀρχαιοτήτων τοῦ Κιμμερίου Βοσπόρου, καὶ δι' ἐκείνης ἐτέθην αὐθις εἰς σχέσιν μετὰ τοῦ πολυμαθοῦς της πατρός, ὃν καὶ μετέπειτα ἀπήντησα ἐν Βερολίνῳ.

1882.

Κατὰ τὰ τέλη τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους τούτου ἦλθε πρὸς με ὁ ἐκ Βαυαρίας ἱατρὸς Schanzenbach, λυπηρὰν φέρων μοι ἀγγελίαν, ὅτι συνώδευσεν εἰς Βερολῖνον ἐκ Μονάχου τὸν Λέανδρον Δόσιον, παθόντα τὰς φρένας. Ἔσπευσα δ' εὐθὺς εἰς τὸ «Βασιλικὸν Ξενοδοχεῖον,» εἰς ὃ εἶχε καταλύση, καὶ τὸν ἄλλοτε διὰ τὰς ἐπιστημονικὰς γνώσεις καὶ τὴν εὐφυΐαν του διακεκριμένον χρηστὸν νέον, εἰς οὗ τὸν γάμον εἶχον παραστή (1879), χωρὶς ὅμως αἴσινὰ νὰ οἰωνίζωμαι ἐκ τοῦ δεσμοῦ ἐκείνου, εὖρον ἤδη παραπαίοντα, καὶ κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ἱατροῦ, ἀνιήτως παράφρονα.

Καὶ μ' ἀνεγνώρισε μὲν, καὶ μοι ἔδωκε μειδιῶν τὴν χεῖρα, ἀλλ' ἀμέσως ἤρχισεν ἀσυνάρτητα νὰ μοι λέγῃ, καὶ εἰς τὸ παράθυρον χωρῶν, ν' ἀκροᾶται καὶ νὰ ὁμιλῇ, νομίζων ὅτι συνδιαλέγεται μετὰ τῆς ἐν Μονάχῳ διαμενούσης ἑξαδέλφης του, τῆς πενθερᾶς τοῦ υἱοῦ μου κυρίας Βαλτατζῆ, καὶ προσέτι νὰ μᾶς λέγῃ, ὅτι ἔγινε Βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος καὶ Ὑπουργὸς τῆς Ἐκπαιδεύσεως τῆς Γερμανίας.

Συνοδεία δὲ τοῦ ἱατροῦ, καίτοι ἀνθιστάμενον κατ' ἀρχάς, τὸν μετεφέραμεν, πρὸς βαθυτάτην μου θλίψιν, εἰς τὸ ἰδιωτικόν, κατὰ τὴν κρίσιν δὲ τοῦ κ. Schanzenbach, ἄριστον φρενοκομεῖον τοῦ προαστείου Shöneburg. Ἐκεῖ δ' ἔκτοτε συνεχῶς τὸν ἐπισκεπτόμεν, ὅτε μὲν μόνος, ὅτε δὲ συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς φίλης του καὶ ἐν Ῥωμανίᾳ γείτονός του κυρίας Ζωῆς Γκίκα, καὶ ἐβλέπομεν τὴν πρόοδον τοῦ δεινοῦ, μέχρις οὗ ἔπαυσε νὰ μᾶς ἀναγνωρίζῃ, οὐδ' ὁμιλῇ, ἀλλὰ μόλις ἀκατανόητά τινα ἐψιθύριζε, καὶ τέλος ὁ θάνατος, μεθ' ἱκανὸν χρόνον, τὸν ἀπῆλλαξεν ἀπὸ τῆς ἀφορήτου ταύτης ὑπάρξεως.

Κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἡ κόμησσα Perponcher, Μεγάλη Κυρία τῆς Αὐτοκρατορίσσης, μοὶ εἶπεν, ὅτι ὁ υἱός της, ἀπελθὼν νὰ περιηγηθῇ τὴν Ἰνδικήν, ἡσθένησε βαρέως, καὶ ἐπανήρχετο εἰς Αἴγυπτον. Ἔσπευσα, ἐπομένως, νὰ δώσω εἰς τὸν σύζυγόν της, ἀπελθόντα, ἵνα τὸν παραλάβῃ, συστατικὸν πρὸς τὸν υἱόν μου Κλέωνα, ὄντα τότε Ἐπιτετραμμένον τῆς Ἑλλάδος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ· ἀλλὰ δυστυχῶς ὁ νέος ἀπεβίωσε πρὶν ἢ φθάσῃ μέχρῃς αὐτοῦ ὁ πατήρ του.

Ἡ ἀπάντησις, ἣν εἶχον δώσῃ τῇ κυρίᾳ Φιλίππῃ περὶ τῶν ἀξιώσεων τοῦ Πολλίνῃ, Διευθυντοῦ τοῦ ἐν Ἀμβούργῳ Θεάτρου, ἐνόμιζον ὅτι ἐξήλειψεν ἐξ αὐτοῦ πᾶσαν περαιτέρω ἰδέαν παραστάσεως τοῦ ἐμοῦ Δούκα. Ἀλλ' οὕτω τὸ πρᾶγμα δὲν εἶχεν, ὥστε καὶ ὑπώπτευσά μὴ ἡ ἰδιοτελὴς ἀπαίτησις ἦν μᾶλλον ἐπίνοια τῆς φίλης του ὑπὲρ αὐτοῦ. Ὅπως δὲ μοὶ ἀνηγγέλθη ὑπ' αὐτῆς ὅτι ὁ Δούκας ἔμελλε νὰ διδαχθῇ τῇ 14ῃ Φεβρουαρίου. Ἔσπευσα λοιπὸν εἰς Ἀμβούργον τῇ 12ῃ, καὶ τῇ 13ῃ πρὸ μεσημβρίας, μεταβὰς εἰς τὸ θέατρον, παρευρέθην εἰς τὴν γενικὴν δοκιμὴν. Ἐκεῖ δ' εὗρον ὅτι, πλὴν τῶν πλείστων ἀποκοπῶν, δι' ὧν εἶχον συντάμῃ ἐγὼ τὸ δράμα, ὁ κ. Πολλίνῃς καὶ ὁ βοηθὸς αὐτοῦ κ. Buchholz ἐπέφεραν αὐθαιρέτως καὶ ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως καὶ τῆς γνώσεώς μου καὶ ἄλλας σπουδαιοτάτας, εἰς τὸ τέλος μάλιστα τῆς Γ'. καὶ τὸ τῆς Β'. πράξεως, αἵτινες κατηκρωτηρίασαν καὶ κατέστρεψαν αὐτό, κατ' ἐμὴν κρίσιν. Δὲν εἶχον δὲ οὔτε τὸ δικαιολόγημα τῆς μακρᾶς διαρκείας, διότι ἡ δοκιμή, εἰ καὶ πᾶσα ἡ Δ'. πράξις καὶ ἄλλα διάφορα μέρη ἐπανελήφθησαν δὶς, δὲν διήρκεσεν, οὔτε τρεῖς ὥρας.

Τὴν αὐτὴν δ' ἑσπέραν μὲ συμπαρέλαβεν ὁ κ. Πολλίνῃς εἰς τὸ ἐπίσης ὑπὸ τὴν διευθυνσίν του διατελοῦν θέατρον τῆς Ἀλτόνης, ὅπου ἐδιδάσκετο ἄσημόν τι καὶ δραματικοῦ ἐνδιαφέροντος στερούμενον ἔργον τοῦ Παύλου Λινδάου.

Τῇ δὲ 14ῃ μετὰ μεσημβρίαν ἦλθον ἐκ Βερολίνου καὶ αἱ θυγατέρες μου μετὰ τῶν οἰκογενειῶν Γεωργαντοπούλου, Ρέϊχε, Γολδστεϊν καὶ προσέτι Ἄννας Sobernheim, κ. v. Krause, Ζυμβρακάκη, v. Langen, καὶ ἐκ Γοτίγγης αὐτὸς ὁ μεταφραστὴς

τοῦ Δούκα κ. Ἐλλισσεν, ὅστις, ἐπισκεφθεὶς με, δὲν μὲ εὗρε, καὶ δὲν συνηντήθημεν. Τὸ ἑσπέρας τὸ θέατρον ἦν πλήρες, ἀλλ' ἡ παράστασις ἀπέβη ἥττον ἢ μετρία, μᾶλλον δ' αὐτὸ τοῦτο κακὴ. Οὐχ ἥττον ὑπῆρξεν εὐνουσιότης ἢ ὑποδοχὴ τοῦ κοινοῦ, ἐπὶ μακρὸν χειροκροτοῦντος καὶ ζητοῦντος τὸν ποιητήν, ὅστις ὅμως, ἅμα κατεβιβάσθη τὸ παραπέτασμα, εἶχε δραπετεύσῃ, καὶ ὁ κ. Buchholz ἠναγκάσθη νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὴν σκηνήν, καὶ νὰ εὐχαριστήσῃ ἐπ' ὀνόματί μου.

Μετὰ δὲ τὴν παράστασιν, οἱ ἐκ Βερολίνου φίλοι παρέθεσαν εἰς ἐμὲ καὶ τὰς θυγατέρας μου ἐν ξενοδοχείῳ δεῖπνον. Ἐν ᾧ δ' εἰς αὐτὸ ἐκαθήμεθα, παρουσιάσθη νεάνις τις, ἡ κυρία Walburg, θυγάτηρ, ὥς μοι εἶπον, ἐπισήμου ἱατροῦ, καὶ μοι προσέφερεν, ἐν ὀνόματι τῶν κυριῶν τοῦ Ἀμβούργου, μέγιστον δάφνης στέφανον. Παρακληθεῖσα δέ, παρεκάθησε καὶ συνεδείπνησε μεθ' ἡμῶν.

Τὸ πρόσωπον τῆς Εὐδοκίας διεδοραμάτιζε νέα ὥραία, ἡ κ. Κόφκα. Ταύτην ἐπεσκέφθη τὴν ἐπιούσαν, ἵνα τὴν εὐχαριστήσῃ, καὶ εἰς τὴν τραπέζαν αὐτῆς εἶδον ἀνοιχτὴν κειμένην τὴν Ἰλιάδα Ἑλληνιστί. Ὅτε δὲ τῇ ἐξέφρασα τὴν ἐπὶ τούτῳ ἔκπληξίν μου, μοι εἶπεν ὅτι ὁ πατήρ της (ἐν Βιέννῃ) ἦν πεπαιδευμένος Ἑλληνιστής, καὶ ἡ ἰδία, μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ της, ἐσπούδασεν ὑπ' αὐτὸν τὴν Ἑλληνικὴν. Τὴν ἐπανεῖδον δὲ μεθ' ἱκανὸν χρόνον αὖθις, διὰ τοῦ Βερολίνου ἀπερχομένην εἰς Πετρούπολιν, ἵνα δώσῃ παραστάσεις, καὶ εἶτα ἐν Ἀθήναις μοι ἐπέμφθη ἡ ἀγγελία τοῦ γάμου της μετὰ τινος κόμητος Γερμανοῦ.

Ἡ παράστασις δ' ἅπαξ μόνον ἐπανελήφθη, τὴν ἐπιούσαν εἰς Ἀλτόναν, διότι ὁ Πολλίνης, ὥς τινὲς μοι ἐβεβαίωσαν, ἐθυμώθη, διότι δὲν τῷ ἐνεχείρησα ἀμέσως καὶ παράσημον, ὥς περιέμενεν. Ἡμεῖς δὲ τὴν ἡμέραν ἐκείνην τῆς δευτέρας παραστάσεως εἴχομεν ἐπανελθῇ εἰς Βερολῖνον, καὶ τὸ ἑσπέρας εἵμεθα προσκεκλημένοι εἰς χορὸν τοῦ Διαδόχου, ἔνθα πάντες οἱ γνώριμοι, καὶ πρῶτοι πάντων ὁ Διάδοχος καὶ ἡ Ἡγεμονίς, μὲ συνέχαιρον διὰ τὴν παράστασιν καὶ διὰ τὴν ἐπιτυχίαν, ἀναγνόντες περὶ τούτων εἰς τὰς ἐφημερίδας. Εἰς δὲ τὸν Διάδοχον, ὅταν μοι ἀνέφερε περὶ τούτου, εἶπον ὅτι ὁ Δούκας ἦν ein Kind der Musse, nicht

der Muse. Ἡ Βαρωνὶς δὲ Born μοὶ ἔπεμψε τὴν ἐπιούσαν ἄνθη μετὰ στίχων συγχαρητηρίων. Παρηκολούθησε δ', οὐχ' ἥττον, καὶ μικρὸν δυσάρεστον ἐπείσودیον τὴν παράστασιν, ὅτι ἡ κ. Hackenthal, ἣτις εἶχεν ἐργασθῇ εἰς τὰς συντμήσεις τοῦ Δούκα, μοὶ ἔγραψεν ἐν ὀργῇ ἐπιστολήν, διότι ἐπὶ τοῦ προγράμματος τῆς παραστάσεως δὲν ἐτέθη καὶ τὸ ὄνομά της, ὡς συνεργάτιδος, καὶ ἀπήτησεν ἐπιτακτικῶς νὰ γίνῃ τοῦτο διὰ τὸ μέλλον. Τῇ ἀπήντησα δ' ὅτι τὸ πρόγραμμα δὲν συνετάχθη ὑπ' ἐμοῦ, εἶχε δ' ἐκδοθῇ πρὶν ἢ ἐγὼ ἀπέλθω εἰς Ἀμβούργον, καὶ ὅτι ὁ Πολλίνης (δὲν ἐπρόσθεσα ὅτι καὶ ἐγώ, ὅπερ ἦν ἡ ἀλήθεια) μετέβαλεν ὅλως κατὰ τὸ αὐτῷ δοκοῦν τὰς ἀποκοπὰς καὶ συντμήσεις της. Ἐκτοτε δὲ ποτὲ δὲν μοὶ ἐσυγχώρησε τήν, ὡς τὴν ἐξελάμβανεν, ἀχαριστίαν μου ταύτην.

Περὶ τὸν χρόνον τοῦτον ὁ ἐν Παρισίοις ἐκδότης Calman Lévy, ζητήσας, ἀνέλαβε τὴν δημοσίευσιν τῆς μεταφράσεως τινῶν ἐκ τῶν διηγημάτων μου, προσομιῶν δὲ τῆς τυπώσεως ἑνὸς ἐξ αὐτῶν, «Τὸ χουρσὴν μαστίγιον», εἰς ἐπιφυλλίδα ἐν τῇ ἐφημερίδι Débats. Εἰς δὲ τὸν Temps ἐξέδωκε «Τὸ Κακουργειοδικεῖον». Τὴν αὐτὴν δ' αἵτησιν μοὶ ἀπέπεμψε καὶ ὁ συντάκτης τῆς ἐν Γενεύῃ ἐφημερίδος «Les Etats Unis d' Europe», ἀλλὰ τὸν παρέπεμψε εἰς τὸν Calman Lévy, εἰ καὶ οὐδὲν εἶχον ὄφελος ἀπ' αὐτοῦ.

Εἰς τὴν γερμανικὴν Litteratur Zeitung γράψας, ἔπεμψα ἀρθρίδιον περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Οἰκονομίδου ἐκδοθέντων «Τραγουδιῶν τοῦ Ὀλύμπου». Εἰς δὲ τὴν D. Litt. Zeit. κατεχώρησα (+) ἄρθρον περὶ Deffner καὶ τῆς περὶ Τσακωνικῆς διαλέκτου πραγματείας αὐτοῦ.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ Φεβρουαρίου ἦλθον ἐκ Τεργέστης, συσταθεῖσαί μοι ὑπὸ τοῦ κ. Ἀλ. Βυζαντίου, δύο Ἑλληνίδες, αἱ ἀδελφαὶ Μητροβάκη, θυγατέρες πλουσίου πατρὸς πτωχεύσαντος, καὶ ὧν ἡ νεωτέρα ἀπεφάσισε ν' ἀποζήσῃ ἀπὸ τῆς φωνῆς της, ἀναβᾶσα εἰς τὴν σκηνήν. Ὑπὲρ αὐτῆς ἔπραξα πᾶν τὸ ἐπ' ἐμοί, καί, ἵνα καταστήσω αὐτὴν γνωστὴν εἰς τὴν κοινωνίαν, ἐδώσαμεν μικρὰν διπλωματικὴν συναναστροφὴν παρ' ἡμῖν τῇ 12)24 Φε-

βρουαρίου, εἰς ἣν ἔψαλε χειροκροτηθεῖσα. Ἐγένετο δὲ δεκτὴ καὶ εἰς τὸ Μελόδραμα, παραστήσασα ἐπὶ δοκιμῇ τὸ πρῶτον πρόσωπον ἐν τῷ Ἑρνάνη, καὶ ἡ φωνὴ αὐτῆς, εἰ καὶ οὐχὶ ἔτι ἱκανῶς ἡσκημένη, ἤρεσεν ὁμως. Ἀλλ' ἐν Βερολίνῳ δὲν ἔμεινε, καὶ μετὰ τινὰ ἔτη ἐνυμφεύθη διευθυντὴν τινὰ ὁρχήστρας ἐν Ἰταλίᾳ.

Ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ ἐπεισόδιόν τι οὐκ ὀλίγον μὲ δυσηρέστησε, καθ' ὃ ἀποδεικνύον μοι πῶς ἐνήργει παρ' ἡμῖν ἡ κεντρικὴ ὑπηρεσία.

Περὶ τοῦ Γεν. Προξένου τοῦ Βελγίου ἐν Βερολίνῳ, Ἰουδαίου τινὸς τραπεζίτου, μοὶ εἶπεν ὁ Γραμματεὺς τῆς ἡμετέρας Προσβείας, σχετικὸς ὢν αὐτοῦ, ὅτι ἔμελλε νὰ λάβῃ τὸ Ἑλληνικὸν παράσημον. Ὅτε δ' ἠρώτησα πῶς τοῦτο, ἀφ' οὗ ἐγὼ οὐδὲ τὸν ἐγνώριζον, οὐδὲ τὸν ἐπρότεινα, ὥς αὐδέποτε τι πράξαντα ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, μοὶ ἐρῶδέθη ὅτι ἐπρότιθετο πολλὰ νὰ πράξῃ, καὶ ὅτι στενῶς συνιστάτο ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίαις φίλου του Ῥότσιλδ. Ἀλλ' ἐγὼ δὲν ἐπίστευον τόσην φιλίαν νὰ τρέφῃ ὁ Ῥότσιλδ πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ὥστε νὰ προτείνῃ, ὅτι οὐδόλως ἀποβλέπει τὴν δικαιοδοσίαν του, εἰς κυβέρνησιν, μεθ' ἧς εἰς οὐδεμίαν διετέλει σχέσιν, οὐδ' ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις νὰ προθυμηθῇ νὰ προανταμεΐψῃ, οὐχὶ γενομένης ὑπηρεσίας, ἀλλὰ πρόθεσιν ὑπηρεσιῶν.

Καὶ ὁμως, μετὰ τινὰ χρόνον, ἔλαβον μετ' ἐκπλήξεως καὶ ἀγανακτήσεως ἐξ Ἀθηνῶν τὸν χρυσοῦν σταυρὸν τοῦ Σωτήρος, μετὰ διαταγῆς νὰ πέμψω αὐτὸν εἰς τὸν κ. Γεν. Πρόξενον. Ὁ Γράμματεὺς, ἐλθὼν εἰς τὸ γραφεῖόν μου, καὶ τὸ ἔγγραφον ἀναγνοῦς, ἔσπειρε νὰ γράψῃ καὶ ν' ἀντιγράψῃ συγχαρητήριον ἔγγραφον, δι' οὗ ὁ Σταυρὸς ἐπέμπετο εἰς τὸν Ἰουδαῖον Πρόξενον, καὶ μοὶ τὸ ὑπέβαλεν εἰς ὑπογραφήν, ἀλλὰ τῷ εἶπον ὅτι ἡ κυβέρνησις διατάττει μόνον νὰ **πέμψω** εἰς τὸν παρασημοφορούμενον τὴν ὑπουργικὴν ἐπιστολήν· δι' ὃ καί, καλέσας τὸν κλητῆρα, τῷ παρέδωκα τὸ ἔγγραφον τοῦ Ὑπουργείου, τὸ περιέχον τὸ δίπλωμα μετὰ τοῦ παρασήμου, καὶ τῷ εἶπον εἰς τίνα διεύθυνσιν νὰ τὸ φέρῃ. Τὴν ἐπαύριον ἦλθεν ὁ Γεν. Πρόξενος νὰ μ' εὐχαριστήσῃ, ἀλλὰ δὲν τὸν ἐδέχθην, ἐξελθὼν τοῦ γραφείου καὶ ἀφήσας αὐτὸν μετὰ τοῦ Γραμματέως, καὶ ἔκτοτε, οὐδ' ἐγὼ τινὰ εἶχον σχέσιν μετ' αὐτοῦ, οὐδ'

ἐκεῖνος ποτέ τι ἔπραξεν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος. Ἐγραψα δ' εἰς τὸν Κουμουνδοῦρον ἐρωτῶν, πόθεν ὠρμήθησαν εἰς τὴν ἀδικαιολόγητον ταύτην παρασημοφορίαν, καὶ μοὶ ἀπηντήθη ὅτι ἐγένετο πρότασι τοῦ Γραμματέως τῆς Πρεσβείας, παραστήσαντος τὸν Πρόξενον ὡς **φιλέλληνα**, μέλλοντα (!) νὰ συνδράμῃ τὴν Ἑλλάδα (!).

Ὅτε δ' ἔκτοτε τὸ πρῶτον εἶδον τὸν Βασιλέα ἡμῶν, τὸν ἠρώτησα εὐσεβάστως, πόθεν παρακινήθεις ὑπέγραψε τοιοῦτο διάταγμα, μοὶ ὠμολόγησεν ὅτι ἔπραξε τοῦτο ἐν ἀγνοίᾳ καὶ ἐμπιστοσύνῃ, χωρὶς οὐδεμία νὰ τῷ δοθῇ διασάφησις, οὔτε ὑπὸ τίνος ἐγένετο, οὔτε εἰς τί ἐστηρίζετο ἡ πρότασις.

Τῇ 10)22 Μαρτίου εἰς τὸ κατ' ἔτος παρατιθέμενον, διὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Αὐτοκράτορος, διπλωματικὸν γεῦμα παρὰ τῷ Πρίγκηπι Βίσμαρκ, μοὶ εἶπεν οὗτος γερμανιστὶ ὅτι εἶχεν ἀκούσῃ περὶ χειρογράφου τινός, ὃ εἶχον ἀπολέσῃ εἰς τὸ Thiergarten καὶ μεῖ ἠρώτησε περὶ αὐτοῦ. Ὅτε δὲ τῷ ἀπάντησα ὅτι τοῦτο εἶχε συμβῇ πρὸ ἐνὸς σχεδὸν ἔτους καὶ ἦν μεταφρασὶς τις ἐκ τοῦ Αἰσχύλου, ἦν ἰναγκάσθην νὰ ἐξεργασθῶ πάλιν ἀπ' ἀρχῆς. γελᾶσας μοὶ εἶπεν ὅτι μοὶ ἀπέτεινε τὴν ἐρώτησιν μόνον, ἵνα πληροφορηθῇ, ἂν ἦν ἀληθές, ὅτι εἶχεν ἀκούσῃ λεγόμενον, ὅτι ὠμίλουν ἄριστα τὴν γερμανικὴν.

«Καὶ μετὰ διπλωματικῆς δεξιότητος μοὶ ἐδώκατε», τῷ εἶπον, «τὴν ἀφορμὴν, ἵνα σᾶς πείσω περὶ τοῦ ἐναντίου».

Μετὰ τὴν τράπεζαν μετεβαίνομεν ἐπὶ μίαν ὥραν περίπου εἰς τὰς ἄλλας αἰθούσας τοῦ μεγάρου, ἐνθα ὁ Πρίγκηψ, καθήμενος εἰς ἔδραν, ἐκάπνιζε μακρὰν καπνοσύριγγα, ὡς τὴν τῶν φοιτητῶν, διότι, διὰ παντὸς τοῦ βίου του, διετήρησε τὰς ἑξεῖς τοῦ παλαιοῦ φοιτητοῦ. Μίαν ἑσπέραν, ἱστάμενον πλησίον τοῦ ἀνακλίντρου του (canapé), με παρεκάλεσε νὰ καθήσω· ἀλλὰ τῷ ἔδειξα ὅτι δὲν εἶχόν που, διότι ὅλον τὸ ἀνάκλιντρον κατείχετο ἀπὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐρῶιμμένων τοιούτων καπνοσυρίγκων. Τοῦτο ἰδὼν, ἐγέλασε καὶ τὰς μετέθεσεν ἀλλαχοῦ. Ὅπου δὲ μετὰ τὸ γεῦμα ἐκάθητο, περικαθήμενοι τὸν περιεστοίχιζον οἱ οἰκειότεροι ἢ οἱ μᾶλλον δικαιούμενοι, καὶ ἐγὼ ἐπροσπάθουν πάντοτε νὰ ἴσταμαι μετ' αὐτῶν, διότι εὐφυνέστατα καὶ λίαν ἐνδιαφέροντα ἤκουον πάντοτε, ὅσα ὁ

ἐπίσημος ἀνὴρ προθύμως μᾶς διηγεῖτο, ἢ ἐκ τῆς νεότητός του, ἢ ἐκ τοῦ μετὰ ταῦτα βίου του, πολλάκις καὶ ἐκ τῶν πολιτικῶν του ἐνεργειῶν.

Ἐκεῖθεν δέ, ὡς συνήθως, μετέβημεν εἰς τὴν ἐσπερίδα τῆς Αὐλῆς, καὶ ἐκεῖ ἔφερα εἰς τὸ δεῖπνον, ἣν ἐν Παρισίοις εἶχον ἄλλοτε γνωρίση, ὡς ἐπὶ καλλονῇ διαπρέπουσαν, Πριγκήπισσαν Λινάο, ἥδη τὴν ἐξοχὴν κατοικοῦσαν.

Ἰδιωτικόν τι συμβάν, κατ' οὐδὲν ἐμὲ ἀφορῶν, οὐχ' ἦττον λυπηρόν, μοὶ ἐνεποίησεν ἐντύπωσιν. Ἡ οἰκοδέσποινα ἡμῶν, κυρία ἔτι νέα, εἶχε κατ' ἀρχὰς ἀναβῆ εἰς τὴν σκηνήν, ὡς χορεύτρια· ἀλλ' ἡ σπανία αὐτῆς καλλονὴ εἴλκυσε τὴν συμπάθειαν πλουσίου τραπεζίτου, ὅστις, μετὰ ἓν ἔτος, τὴν ἐνυμφεύθη, καὶ ἦτον, ὅτε κατόκουν παρ' αὐτοῖς, μήτηρ φιλόστοργος, ὡς μοὶ ἐφαίνετο, ὀκταετοῦς παιδός, εἶχε δὲ καὶ ζωγράφου προτέρημα. Εἰς τὴν οἰκίαν της, εὖπορος οἶσα, ἐνίοτε ἔδιδε συναναστροφάς, εἰς ἃς καὶ ἡμᾶς προσεκάλει. Ἡ δὲ σύζυγός της ἦν ἀνὴρ προσήκης καὶ εὐάρεστος, ὥστε τὴν ἀπειλούμενον εὐδαίμονα, ἂν καὶ ἐνίοτε μοὶ ἔλεγεν ὅτι ἐστενωχρῶετο εἰς ὃν ἔζη μικρὸν κύκλον, καὶ ἐθεώρει ἑαυτὴν πεπλασμένην διὰ κοινωνίαν εὐρυτέραν καὶ ἀνωτέραν. Εἰς τοῦτο ἴσως ἔπταιεν ἡ σκηνή.

Εἰς τὸν σύζυγόν της, παίζοντα εἰς τὸ Χρηματιστήριον, ἅπαξ ἢ δις ἔδωσα τὴν συμβουλὴν ν' ἀπόσχη τῆς ἐπικινδύνου ταύτης κερδοσκοπίας· καί, δυστυχῶς δι' αὐτόν, τὸ ἀπειλούμενον δὲν ἤργησε νὰ ἐπέλθῃ. Ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἀπώλεσε πᾶσάν του τὴν περιουσίαν, ἠναγκάσθησαν ν' ἀποσυρθῶσιν ἀπὸ τῆς πολυτελοῦς των οἰκίας, καὶ ἡ κυρία μετέβη μόνη παρὰ τῇ μητροί της εἰς μικρὸν οἰκίσκον καὶ ἀφανῇ. Μετ' ὀλίγον δὲ ὅτε, συμπαθῶν εἰς τὴν συμφορὰν των, τὴν ἐπεσκέφθην, μοὶ ἐνεπιστεύθη ὅτι ἔμελλεν ἐντελῶς νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν σύζυγόν της. Καὶ ἐπροσπάθησα μὲν νὰ τῇ ἀποδείξω, πόσον, οὐ μόνον ἀσύμφορον καὶ ἄτοπον, ἀλλὰ καὶ ὀλίγον εὐγενὲς ἦν τοῦτο, ὅτε μέγα δυστύχημα τὸν ἐπίαζε, καὶ καθῆκον αὐτῆς ἦν νὰ παρηγορήσῃ. Βλέπων ὅμως αὐτὴν μὴ πειθομένην, τὴν ἠρώτησα ἂν δὲν τὴν ἀναχαιτίζει καὶ τὸ μητρικὸν φίλτρον πρὸς τὸν υἱόν της· ἀλλ' ἡ ἀπάντησίς της ἦν ὅτι ἐπεμ-

βαίνω εἰς ὅ,τι δὲν μεῖζορον μεθ' ὃ ἐννοεῖται ὅτι ἔπαυσα, οὐ μόνον παραινῶν, ἀλλὰ καὶ βλέπων αὐτήν. Ὡς δ' ἔμαθον ἔκτοτε, παρηκολούθησεν ἐκείνη γέροντα πλούσιον μεγιστᾶνα, ὅστις, καίτοι ἔχων πολυάριθμον οἰκογένειαν, μίαν τῶν ἐπιφανεστάτων ἐν Βερολίνῳ, ἦν ὅμως ὁ δελεάσας αὐτήν εἰς τὴν ἐκ τῶν χρεῶν τῆς παρεκτροπῆς. Ἀφ' οὗ δ' ἐπὶ βραχὺν χρόνον διέμεινε μετὰ τούτου, ἀπῆλθεν ἔπειτα νυμφευθεῖσα ξένον τινὰ κόμητα, ὅστις δὲν ἦν μὲν ὅλως ἐν ἀγνοίᾳ τῶν προηγουμένων τῆς, ἀλλὰ τὴν εἰδοποίησεν ὅτι εἰς τὴν ἐλαχίστην ἀπόδειξιν ἀπιστίας τῆς θὰ τὴν ἐφόνευε.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Μαρτίου ἐν συναναστροφῇ παρὰ τῇ σεβαστῇ καὶ λογίᾳ κυρίᾳ Στράντς ἀπήντησα τὸν Ταγματάρχην Μαχώ, ὅστις, ἐκ τῶν ἐνδοτέρων τῆς Ἀφρικῆς ἐπιστρέφων, μᾶς ἐξέθηκεν, ἐν ἀγορεύσει, πολλὰ περὶ τῶν ἀγρίων ἐκείνων χωρῶν καὶ ἀνθρώπων, καὶ μᾶς παρουσίασε προσέτι τρία μέλαινα παιδία, ἃ ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ, ἵνα τὰ μορφώσῃ ὥς εἶπεν, οὕτως ὥστε, ἀπελθόντα εἰς τὴν γεννέτειράν, νὰ κατὰστῶσιν οἱ ἀπόστολοι τοῦ πολιτισμοῦ. Κατὰ πᾶσον ὁμῶς ἐπέτυχεν, ἥ ἦν δυνατόν νὰ ἐπιτύχῃ, ἔμεινα ἀμφιβάλλων, ὅτε, ἐρωτηθεὶς πῶς καὶ εἰς τί ἐκπαιδεύει αὐτά, μοὶ εἶπεν ὅτι τὸ ἐν ἀσκήσει εἰς τὴν ὑποδηματοποιίαν, τὰ δ' ἄλλα εἰς τὴν βιβλιοδετικήν, ἐν ᾧ γνωστὸν μοὶ ἦτον ὅτι εἰς τὰς ἐρήμους τῆς Ἀφρικῆς, οὔτε ὑποδέωνται οἱ ἄγριοι, οὔτε ἀναγινώσκουσι.

Κατ' Ἀπρίλιον, διδασκομένου εἰς τὸ Αὐτοκρατορικὸν Θέατρον δράματός τινος, περὶ οὗ ἤκουσα λόγον γινόμενον, τοῦ Harold τοῦ Βιλδεμβούρκ, ἠθέλησα νὰ τὸ ἀκούσω, ἵνα κρίνω, ἂν δὲν ἦν ἀνώτερον τοῦ ὃ εἶχον εὖρη ἀνάξιον λόγου ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ Ἀμβούργου. Ἐν τῷ θεωρείῳ δ' εὐρέθην μετὰ τινος ἀγνώστου, ὅστις, παρουσιάσας αὐτὸς ἑαυτόν, κατὰ Βερολίνειον ἔθος, ὡς δικηγόρον ἐκ Βρέμης Dilimann, μοὶ εἶπεν ὅτι θαυμάζει πῶς τόσον ἄτεχνα καὶ ἄνευ ἀξίας ἔργα ἀναβιβάζονται εἰς τὴν σκηνὴν τῆς πρωτευούσης, ἥτις ἔπρεπε νὰ προέχῃ πασῶν τῆς Γερμανίας. Καὶ τῷ εἶπον μὲν ὅτι δίκαιον ἴσως ἦτο νὰ προσμείνῃ τὸ τέλος τῆς παραστάσεως, πρὶν ἐκτιμήσῃ αὐτήν, ἀλλ' ἐκεῖνος, ἐμοῦ φρονιμώτερος, ἀνεχώρησε μετ' ὀλίγον.

Νυμφευομένης κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν τῆς πρωτοτόκου θυγατρὸς τῆς φίλης ἡμῶν κυρίας Crause, ἐν τῇ, κατ' ἐγχώριον ἔθος, τῇ προτεραίᾳ τῆς τελέσεως τοῦ γάμου, διδομένη μεγάλη συνανασιροφῇ, κατεσκευάσθη, εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ χοροῦ, καὶ μικρὸν θέατρον, καὶ ἐδόθη παράστασις, ἣς μετέσχον καὶ αἱ θυγατέρες μου, καὶ ἡ μὲν Χαρίκλεια ὑπὸ ἔνδυμα χωρικῆς, ἔψαλε, πολὺ θαυμασθεῖσα καὶ χειροκροτηθεῖσα, ἡ δ' Ἑλένη, ἐπίσης μετεμφιεσμένη, μετέσχεν ὁρχήσεως τινος πρωτοτύπου. Καὶ μετὰ μίαν ἐβδομάδα παρέστησαν πάλιν ἀμφότεραι εἰς κωμωδίαν παρὰ τῇ κυρίᾳ Harling, λίαν ἐπαινεθεῖσαι.

Περὶ τοῦτον τὸν χρόνον ἐκλήθη ἐν Ἑλλάδι ὁ Τρικούλης εἰς τὸ Ὑπουργεῖον. Ἐν δὲ τῶν πρώτων τοῦ ἔργου ἦν νὰ μεταθέσῃ τὸν υἱὸν μου Κλέωνα ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου, ὅπου ἠῦδοκίμει καὶ διεκρίνετο ὡς Ἐπιτετραμμένος, εἰς τὴν Βουλγαρίαν, ἀντικαταστήσας αὐτὸν διὰ τοῦ Ἀναστασίου Βυζαντίου, εἰς ὃν πολλὰς ὀφείλε χάριτας ὡς ἐνθέριμος αὐτὸν ὑπερασπισθὲν, διὰ τῆς ἐφημερίδος ἡμετέρας, ἣν, δι' ἐμῆς ἐνεργείας, ἐξέδιδε. Καὶ ὁ μὲν Κλέων ἀπεφάνθη, ὅτι θὰ παρητεῖτο μᾶλλον, παρὰ νὰ δεχθῇ τὴν μετάθεσιν εἰς μέρος, θεωρούμενον ἄνευ πολιτικῆς σημασίας, ὡς τότε εἶχον τὰ πράγματα, καὶ εἰς χώραν ἥκιστα πρόσφορον διὰ τὴν οἰκογενειάν του καὶ τῆς θυγατρὸς του τὴν ἀνατροφὴν, ὁ δὲ Βυζάντιος ὅτι δὲν δέχεται τὸν διορισμὸν του, ἂν ὁ Κλέων δὲν ἱκανοποιηθῇ.

ΣΤΕΤΤΙΝΟΝ

Μεγάλως ἐνδιαφερόμενος νὰ ἐπισκεφθῶ τὸ ἐν Στεττίνῳ ἀξιόλογον ἰδιωτικὸν ναυπηγεῖον, ἀφ' οὗ καὶ ὁ Γερμανικὸς στόλος κατηρτίζετο, μετέβην κατὰ τὰ τέλη τοῦ Ἀπριλίου εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην, καὶ ὑπὸ τοῦ φιλόφρονος Προξένου ἡμῶν κ. Maners ὠδηγήθην εἰς αὐτοκαλούμενον Ἥφαιστον (Vulcan). Ἐπειδὴ δὲ τότε κατεσκευάζοντο δύο λαμπρὰ θωρηκτά, οὐχὶ διὰ τὴν Γερμανίαν, ἀλλὰ διὰ τὴν Κίνα, πρὸς 7 ἑκατομμύρια Μάρκων (περίπου 9.000.000 δρ.) ἕκαστον, εἶχον δὲ πεμφθῇ καὶ